

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**Ελέγχεται αποτελεσματικά από τους δήμους
η κατάληψη κοινόχρηστου χώρου από
καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος
για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων;**

ΣΥΝΟΨΗ

Το Ελεγκτικό Συνέδριο διερεύνησε κατά πόσο οι δήμοι ελέγχουν αποτελεσματικά την τήρηση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος ύστερα από άδεια χρησιμοποίησης κοινόχρηστου χώρου για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων.

Ελέγχθηκαν 14 δήμοι και πραγματοποιήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι σε 476 καταστήματα. Εντοπίστηκαν 237 καταστήματα (ποσοστό 50%) που κατελάμβαναν κοινόχρηστο χώρο χωρίς άδεια και 129 (ποσοστό 27%) που κατελάμβαναν κοινόχρηστο χώρο καθ' υπέρβαση της σχετικής άδειας (συνολικό ποσοστό παραβατικότητας 77%).

Οι μηχανισμοί ελέγχου, οι οποίοι εφαρμόζονται από τους δήμους, δεν συμβάλλουν αποτελεσματικά στη διαφύλαξη των κοινόχρηστων χώρων για τους ακόλουθους λόγους:

I. Δεν υφίσταται ενιαίο και συγκροτημένο κανονιστικό πλαίσιο σε τοπικό επίπεδο: Κανονιστικές αποφάσεις δήμων της περιφέρειας, με τις οποίες καθορίζονται οι κοινόχρηστοι χώροι που μπορούν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες και οι όροι της παραχώρησης, είναι ανεπίκαιρες, ελλιπείς και αποσπασματικές.

II. Δεν υφίσταται ενιαίο και πλήρως ενημερωμένο ηλεκτρονικό αρχείο ούτε διαλειτουργικότητα με τα λοιπά εμπλεκόμενα στην ελεγκτική διαδικασία τμήματα (εσόδων και δημοτικής αστυνομίας).

III. Κατά το στάδιο έκδοσης των αδειών δεν προκύπτει ότι τηρείται η νόμιμη διαδικασία και ότι γίνεται ουσιαστικός έλεγχος, ώστε να προλαμβάνονται φαινόμενα αυθαίρετης κατάληψης κοινόχρηστου χώρου.

IV. Ο ελεγκτικός μηχανισμός δεν λειτουργεί αποτελεσματικά. Δεν υφίσταται ορθολογικός προγραμματισμός ελέγχων βάσει αξιολόγησης του κινδύνου αυθαίρετης κατάληψης κοινόχρηστου χώρου ανάλογα με την περιοχή, τη χρονική περίοδο και την επιχείρηση. Σε δήμους της περιφέρειας διενεργούνται ελάχιστοι ή και μηδενικοί έλεγχοι. Η δικαιολογία της έλλειψης προσωπικού δεν κρίνεται πειστική.

V. Δεν υφίσταται εύχρηστο σύστημα ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με τους όρους παραχώρησης, ώστε να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή τους στην προστασία των κοινόχρηστων χώρων. Η ανάπτυξη της εφαρμογής «mystreet» είναι καθοριστικής σημασίας.

VI. Για τις παραβάσεις που διαπιστώνονται διατυπώνονται συστάσεις ή επιβάλλονται κυρίως χρηματικές κυρώσεις χωρίς να παρακολουθείται η αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου. Η απομάκρυνση σταθερών κατασκευών αποδεικνύεται ιδιαίτερα δυσχερής λόγω της εμπλοκής περισσότερων φορέων και σημαντικών καθυστερήσεων (ενίοτε πολλών ετών) στα επιμέρους στάδια της διαδικασίας. Παρατηρείται μεγάλη απόκλιση μεταξύ του ποσού των βεβαιωθέντων προστίμων και του ποσού που τελικά εισπράττεται.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στο πλαίσιο διαχείρισης των κοινόχρηστων πραγμάτων, τα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 968 ΑΚ, ανήκουν στη δημόσια κτήση και προορίζονται για την εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού, είναι δυνατόν να παραχωρούνται επ' αυτών ιδιαίτερα δικαιώματα προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα (άρθρο 970 ΑΚ), εφόσον με την παραχώρηση των ιδιαίτερων αυτών δικαιωμάτων εξακολουθεί να εξυπηρετείται ή, τουλάχιστον, δεν αναιρείται η κοινή χρήση¹.

2. Η χορήγηση σε ιδιώτες αδειών για χρησιμοποίηση κοινόχρηστων δημοσίων αγαθών, όπως είναι η περίπτωση χορήγησης αδειών από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος² για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων σε πεζοδρόμια, πλατείες και πεζόδρομους, έχει ως άμεση συνέπεια την επέμβαση στο δικαίωμα των τρίτων προς ακώλυτη χρήση του κοινόχρηστου χώρου. Παρατηρούνται φαινόμενα επέκτασης αυτών των επιχειρήσεων, είτε με ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων που παρακωλύουν την καθημερινή κίνηση των πολιτών και ιδίως των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ηλικιωμένων, ατόμων με προβλήματα κινητικότητας, συνοδών βρεφικών αμαξιδίων), είτε με εγκατάσταση σταθερών κατασκευών που επιφέρουν μόνιμη αλλοίωση στο περιβάλλον.

3. Η εν λόγω παραχώρηση υπόκειται σε υποχρεώσεις, η τήρηση των οποίων είναι αναγκαία ώστε να μην παραβιάζεται η κατά προορισμό χρήση των κοινόχρηστων χώρων. Η πέραν του δέοντος εκμετάλλευση των κοινόχρηστων χώρων μπορεί να περιορίσει σημαντικά ή και να αναιρέσει την κοινή χρήση αυτών, με δυσμενείς επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο και στο περιβάλλον. Επιπλέον, η μη τήρηση των υποχρεώσεων αδειοδότησης μπορεί να επιφέρει μείωση εσόδων των δημόσιων φορέων και να θέσει ζητήματα ίσης μεταχείρισης μεταξύ ιδιωτικών οικονομικών φορέων.

¹ ΣτΕ Ολ 1211-1212/2010 «Οι κοινόχρηστοι χώροι (...) προορίζονται κυρίως για την κοινή χρήση, η δε παραχώρηση ιδιαιτέρων δικαιωμάτων επ' αυτών είναι επιτρεπτή -κατά τον δημοσίου δικαίου κανόνα του άρθρου 970 του Αστικού Κώδικα- μόνον υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που θεσπίζει ο νόμος και εφ' όσον δεν αναιρείται ή δεν δυσχεραίνεται ουσιωδώς ο κύριος προορισμός τους».

² Άρθρο 80 παρ. 1 του ν. 3463/2006 : «Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος είναι εκείνα, στα οποία γίνεται παρασκευή ή/και διάθεση σε πελάτες (καθισμένους, όρθιους, περαστικούς) ή διανομή φαγητών ή γλυκισμάτων ή οποιουδήποτε άλλου παρασκευάσματος τροφίμων ή ποτών ή αποθήκευση ή συντήρηση ή εμπορία κάθε είδους τροφίμων ή ποτών, καθώς και τα καταστήματα προσφοράς υπηρεσιών, εξαιτίας των οποίων μπορεί να προκληθεί βλάβη στη δημόσια υγεία, όπως αναλυτικά αναφέρονται στις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις».

4. Προς αποτροπή των ανωτέρω κινδύνων είναι αναγκαία η ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου α) για την επίβλεψη της τήρησης των δεσμεύσεων και περιορισμών που επιβάλλονται από τον νόμο και τις σχετικές άδειες λόγω της φύσης των παραχωρούμενων χώρων ως κοινόχρηστων, β) για τον εντοπισμό των παραβάσεων, γ) για την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων σε βάρος των παραβατών και δ) για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποκατάσταση του κοινόχρηστου χαρακτήρα των δημοσίων αγαθών.

Το νομοθετικό πλαίσιο

5. Η παραχώρηση από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κοινοχρήστων χώρων (πεζοδρομίων, πλατειών, πεζόδρομων) σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων διέπεται, κατ'αρχήν, από τις διατάξεις του άρθρου 13 του β.δ. της 24-9/20-10-1958 (Α' 171), όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν. Σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις:

(i) Τα τμήματα των κοινοχρήστων χώρων, των οποίων επιτρέπεται η παραχώρηση της χρήσης μεταξύ άλλων και σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

(ii) Η παραχώρηση είναι ετήσια και η σχετική άδεια μπορεί να ανανεώνεται κατόπιν αιτήσεως του παραχωρησιούχου.

(iii) Σε βάρος των παραχωρησιούχων επιβάλλεται ετήσιο τέλος υπέρ του δήμου ανεξαρτήτως χρόνου χρήσεως, το οποίο καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και υπολογίζεται ανά τετραγωνικό μέτρο αναλόγως της περιοχής στην οποία βρίσκεται ο παραχωρούμενος χώρος.

(iv) Το τέλος καταβάλλεται είτε εφάπαξ είτε σε ισόποσες δόσεις έως το τέλος του έτους με την προκαταβολή ποσοστού τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) επί του ετήσιου ποσού. Ήδη μετά την έναρξη ισχύος του ν. 5043/2023 (Α' 91/13.4.2023)³ προβλέπεται η δυνατότητα προκαταβολής ποσοστού είκοσι τοις εκατό (20%) επί της οφειλής έως την 31η Μαρτίου και η εξόφληση του υπόλοιπου ποσού έως την 31η Οκτωβρίου του έτους χρήσης.

(v) Η εκπρόθεσμη καταβολή ή μη καταβολή έστω μίας εκ των δόσεων συνεπάγεται την αυτοδίκαιη ανάκληση της άδειας και τη μετάπτωση της χρήσης σε αυθαίρετη.

³ Άρθρο 31 παρ. 1.

Αυθαίρετη χρήση κοινοχρήστου χώρου υφίσταται (α) όταν μία επιχείρηση καταλαμβάνει χώρο στον οποίο δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων, (β) όταν καταλαμβάνει χώρο χωρίς άδεια ή κατά παράβαση των όρων της χορηγηθείσας άδειας, είτε αυτοί αφορούν το είδος της χρήσης και τη θέση ή την έκταση του παραχωρούμενου χώρου είτε τη διάρκεια της άδειας και γ) όταν δεν καταβάλλει τα προβλεπόμενα τέλη.

6. Για την αυθαίρετη χρήση κοινόχρηστων χώρων επιβάλλονται σε βάρος του παραβάτη, με απόφαση του δημάρχου, χρηματικές κυρώσεις και λαμβάνονται τα αναγκαία διοικητικά μέτρα για την άρση της αυθαίρετης κατάληψης.

7. Η παραχώρηση διέπεται, περαιτέρω, σε κάθε δήμο, από την οικεία κανονιστική απόφαση που εκδίδεται από το δημοτικό συμβούλιο⁴. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι κοινόχρηστοι χώροι που δύνανται να παραχωρηθούν σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος στη χωρική αρμοδιότητα του δήμου, οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη χρήση των κοινοχρήστων, καθώς και οι περιπτώσεις για τις οποίες επιβάλλονται διοικητικά μέτρα και πρόστιμα, ορίζοντας το ύψος των προστίμων και τη διαδικασία επιβολής τους.

8. Το βασικό νομοθετικό πλαίσιο συμπληρώνεται από τις διατάξεις που απαγορεύουν την κατασκευή μόνιμων (μη κινητών ή μη λυόμενων) κατασκευών από τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν τραπεζοκαθίσματα⁵ καθώς και τις διατάξεις που προβλέπουν την υποχρέωση της εξασφάλισης ελεύθερης όδευσης όλων των πεζών και της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων με κάθε μορφή αναπηρίας και των εμποδιζόμενων ατόμων στους κοινόχρηστους χώρους⁶.

Ο έλεγχος

9. Στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων 2024 του Ελεγκτικού Συνεδρίου εντάχθηκε ο έλεγχος με τον τίτλο: «Είναι αποτελεσματικοί οι μηχανισμοί επίβλεψης της τηρήσεως των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει ιδιώτες ύστερα από άδεια χρησιμοποίησης δημοσίου αγαθού;». Ειδικότερο πεδίο

⁴ Άρθρο 79 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ν. 3463/2006, Α' 114.

⁵ Άρθρα 20 και 21 του ν. 4067/2012 (Α' 79)

⁶ Άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 4067/2012 και ΥΑ οικ. ΥΠΕΝ/ΔΜΕΑΑΠ/124964/1561 (Β' 6213/7.12.2022)

ελέγχου ήταν η παραχώρηση κοινόχρηστου χώρου από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων.

10. Στο πλαίσιο του ελέγχου διερευνήθηκε πώς οργανώνονται και λειτουργούν στην πράξη οι ελεγκτικοί μηχανισμοί των δήμων, αν μέσω αυτών παρακολουθείται συστηματικά η συμμόρφωση των παραχωρησιούχων με τους όρους της άδειας χρήσης ώστε να διασφαλίζεται η ακώλυτη χρήση των κοινοχρήστων χώρων από όλους τους πολίτες και να αποτρέπονται μη νόμιμες επεμβάσεις στο περιβάλλον και, τέλος, αν μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων επιβάλλονται αφενός οι κυρώσεις στους παραβάτες και αφετέρου τα προβλεπόμενα εκ του νόμου διοικητικά μέτρα ώστε να αποκαθίσταται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας των δημοσίων αγαθών και η χρήση τους εντός των ορίων της παραχώρησης και του νόμου. Σκοπός του ελέγχου ήταν να διαπιστωθούν τυχόν παθογένειες, να διερευνηθούν τα αίτια αυτών και να διατυπωθούν οι κατάλληλες συστάσεις για τη θεραπεία τους.

11. Ο έλεγχος διενεργήθηκε από 14 Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου⁷, οι οποίες έλεγξαν 14 δήμους⁸ κατά το χρονικό διάστημα από 1.6.2024 έως 30.9.2024. Επιλέχθηκε δείγμα από δήμους νησιωτικούς και ηπειρωτικούς, μικρών και μεγάλων αστικών κέντρων. Έτη αναφοράς του ελέγχου ήταν τα έτη 2023 και 2024 (μέχρι 31.8.2024).

Ελέγχθηκαν 426 φάκελοι αδειών παραχώρησης κοινόχρηστου χώρου σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος και πραγματοποιήθηκαν από ομάδες ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιτόπιοι έλεγχοι σε 476 καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που καταλαμβάνουν κοινόχρηστο χώρο.

12. Τα προκαταρκτικά ευρήματα του ελέγχου κοινοποιήθηκαν στους ελεγχόμενους. Μετά την αξιολόγηση των απόψεων των ελεγχόμενων φορέων συντάχθηκαν από τις συμμετέχουσες στον έλεγχο Υπηρεσίες

⁷ Υπηρεσίες Επιτρόπου Αττικής ΟΤΑ ΙΙΙ, ΟΤΑ ΙΙΙΙ, και Υπηρεσίες Επιτρόπου στις Περιφερειακές Ενότητες Βοιωτίας και Φωκίδας, Θεσπρωτίας, Καβάλας, Καρδίτσας, Κεφαλληνίας, Κέρκυρας, Λέσβου, Μαγνησίας, Μεσσηνίας, Πέλλας, Σερρών, Τρικάλων.

⁸ Δήμοι Αθηναίων, Χαϊδαρίου, Διστόμου-Αράχωβας-Αντίκυρας, Ηγουμενίτσας, Παγγαίου, Καρδίτσας, Αργοστολίου, Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, Μυτιλήνης, Βόλου, Έδεσσας, Πύλου – Νέστορος, Σερρών και Τρικάλων.

Επιτρόπου οι εκθέσεις οριστικών ευρημάτων, οι οποίες αποτελούν τη βάση για τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης.

13. Τα πορίσματα του ελέγχου, τα οποία εμφανίζουν γενικό ενδιαφέρον παρουσιάζονται στις παραγράφους 14 έως 60. Ως ευρήματα γενικού ενδιαφέροντος θεωρούνται εκείνα που εντοπίστηκαν στους ελεγχόμενους δήμους και αναδεικνύουν παθογένειες οι οποίες κατά την κρίση του ελέγχου είναι συστημικές και δυνητικά μπορούν να αφορούν και άλλους δήμους, οι οποίοι δεν συμπεριελήφθησαν στο δείγμα και στους οποίους θα απευθυνθούν οι συστάσεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση⁹.

⁹ Ομοειδείς φορείς που δεν ελέγχθηκαν βλ. άρθρα 28 και 29 του Κανονισμού Υπηρεσιών Διοίκησης και Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Β' 4069/2022.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

I

Δεν υφίσταται ενιαίο και συγκροτημένο κανονιστικό πλαίσιο σε τοπικό επίπεδο: Κανονιστικές αποφάσεις δήμων της περιφέρειας, με τις οποίες καθορίζονται οι κοινόχρηστοι χώροι που μπορούν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες και οι όροι της παραχώρησης, είναι ανεπίκαιρες, ελλιπείς και αποσπασματικές.

14. Στην αρμοδιότητα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης εμπίπτει, κατ'αρχήν, η διαχείριση των κοινόχρηστων χώρων στην εδαφική τους περιφέρεια¹⁰. Επομένως, οι δήμοι είναι αρμόδιοι να καθορίζουν τους κοινόχρηστους χώρους που μπορούν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες (εν προκειμένω σε επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων), να εκδίδουν τις σχετικές άδειες, να καθορίζουν και εισπράττουν τα τέλη.

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου καθορίζονται τα τμήματα των κοινοχρήστων χώρων τα οποία μπορούν να παραχωρούνται σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη των τραπεζοκαθισμάτων και οι ειδικότεροι όροι χρήσης εντός του πλαισίου της κείμενης νομοθεσίας. Με όμοια απόφαση καθορίζεται το τέλος το οποίο καταβάλλεται από τους παραχωρησιούχους, οι περιπτώσεις, για τις οποίες επιβάλλονται διοικητικά μέτρα και πρόστιμα, το ύψος του προστίμου και η διαδικασία επιβολής τους.

15. Η έκδοση αυτών των αποφάσεων, που γίνεται εντός του πλαισίου των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, όπως για παράδειγμα των διατάξεων του γενικού πολεοδομικού σχεδίου, του οικοδομικού κανονισμού, ειδικών διατάξεων που ισχύουν για τα παραδοσιακά κτίσματα, την ρύθμιση της κυκλοφορίας, είναι αναγκαία διότι ρυθμίζει με ίσους όρους και κατά τρόπο διαφανή και συγκροτημένο τις υποχρεώσεις που υπέχουν καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για την κατάληψη κοινοχρήστων χώρων

¹⁰ Άρθρο 75 παρ. Ι γ' του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες. Επιπλέον είναι αναγκαία τόσο για τους επαγγελματίες και τους πολίτες, ώστε να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους, όσο και για την αποτελεσματική λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών, οι οποίοι πρέπει να δρουν εντός σαφούς κανονιστικού πλαισίου. Από τις κείμενες διατάξεις¹¹ προβλέπεται, άλλωστε, η γνωστοποίηση αυτών με κάθε πρόσφορο τρόπο (ανάρτηση στη Διαύγεια, ανάρτηση στο δημοτικό κατάστημα, δημοσίευση στον τοπικό τύπο, καταχώριση στην ιστοσελίδα του δήμου).

16. Από την επισκόπηση των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της περιφέρειας διαπιστώθηκαν ελλείψεις και ασάφειες, οι οποίες δεν συμβαδίζουν με την ορθολογική διάθεση του κοινόχρηστου χώρου, αφήνουν περιθώρια για αυθαίρετη χρήση του και τελικά δυσχεραίνουν το έργο των ελεγκτικών μηχανισμών.

17. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις που το κανονιστικό πλαίσιο, λόγω του χρόνου θέσπισής του, καθίσταται *ανεπίκαιρο* και εξ αυτού του λόγου *ελλιπές* καθώς (i) δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στην εδαφική περιφέρεια του δήμου λόγω νέων πεζοδρομήσεων, κυκλοφοριακών ρυθμίσεων, πολεοδομικών παρεμβάσεων, έργων ανάπλασης και ανακατασκευής δρόμων, πεζοδρομίων, πλατειών και πεζοδρόμων και (ii) δεν συμβαδίζει με επιγενόμενες της θέσπισής του νομοθετικές μεταβολές βάσει των οποίων αναδιαμορφώθηκε μεταξύ άλλων και η εδαφική περιφέρεια του δήμου. Σε έναν από τους ελεγχθέντες δήμους η κανονιστική απόφαση ανάγεται στο έτος 2006 δηλαδή σε χρόνο πριν ακόμα και από τη μεταρρύθμιση του προγράμματος «Καλλικράτης»¹² ενώ σε δύο άλλες περιπτώσεις δήμων του δείγματος οι οποίοι συστάθηκαν βάσει των διατάξεων του άρθρου 154 του ν. 4600/2019 (Α' 43), οι κανονιστικές αποφάσεις είναι προγενέστερες. Αυτό έχει ως συνέπεια ότι δεν έχουν καθοριστεί σε όλη την εδαφική περιφέρεια του δήμου, όπως έχει πλέον διαμορφωθεί, ούτε οι κοινόχρηστοι χώροι στους οποίους μπορεί να γίνει ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων, ούτε τα τέλη κατάληψης κοινοχρήστου χώρου με βάση τη νέα μορφή του δήμου.

18. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις έλλειψης ενιαίου και συγκροτημένου σχεδιασμού διαχείρισης των κοινόχρηστων χώρων. Η οριοθέτηση των κοινοχρήστων χώρων γίνεται αποσπασματικά και όχι με ενιαία κανονιστική απόφαση για όλες τις δημοτικές ενότητες και ανάλογα με τις ειδικές τοπικές συνθήκες. Σε ελεγχόμενο δήμο παρατηρήθηκε ότι, ανάλογα με τις αιτήσεις παραχώρησης που υποβάλλονται από τους δραστηριοποιούμενους στην

¹¹ Άρθρο 79 παρ. 4 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

¹² Ν. 3852/2010 (Α' 87)

περιοχή επιχειρηματίες, εκδίδονται κανονιστικές αποφάσεις τοπικής εμβέλειας προκειμένου να ικανοποιηθούν τα σχετικά αιτήματα.

19. Περαιτέρω διαπιστώθηκε ότι το κανονιστικό πλαίσιο είναι *διάσπαρτο* σε επιμέρους κανονιστικές αποφάσεις (6, 8, 12, κατά περίπτωση). Δεν υφίσταται ενιαίο κωδικοποιημένο κείμενο. Αυτό δημιουργεί έλλειμμα ενημέρωσης τόσο των πολιτών όσο και των ελεγκτικών οργάνων, καθώς καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής η παρακολούθηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου παραχώρησης των κοινοχρήστων χώρων.

20. Τέλος, εντοπίστηκαν περιπτώσεις που οι κανονιστικές αποφάσεις αν και σύννομες είναι συνοπτικές και επιγραμματικές ως προς τους όρους χρήσης των κοινοχρήστων χώρων. Παραπέμπουν στο εφαρμοστέο νομοθετικό πλαίσιο, δίχως να αποτυπώνουν, διακριτά και με σαφήνεια, τους περιορισμούς χρήσης των παραχωρούμενων κοινοχρήστων χώρων (όπως π.χ. την απαγόρευση τοποθέτησης σταθερών κατασκευών, την υποχρέωση εξασφάλισης λωρίδας ελεύθερης όδευσης πεζών τουλάχιστον 1,50 μέτρο, προσβασιμότητας των πεζών και των ατόμων με ειδικές ανάγκες) ούτε προσδιορίζονται τα διοικητικά μέτρα και πρόστιμα και η διαδικασία επιβολής τους. Τόσο οι ενδιαφερόμενοι (πολίτες, επιχειρηματίες) όσο και τα όργανα ελέγχου πρέπει να ανατρέχουν στο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο έχει επανειλημμένως τροποποιηθεί, με πιο πρόσφατη τροποποίηση εκείνη του ν. 5143/2024 (Α' 161/11.10.2024)¹³, με τις διατάξεις του οποίου αυξήθηκαν τα πρόστιμα και αυστηροποιήθηκαν οι κυρώσεις για την αυθαίρετη χρήση κοινοχρήστου χώρου.

II

Δεν υφίσταται ενιαίο και πλήρως ενημερωμένο ηλεκτρονικό αρχείο ούτε διαλειτουργικότητα με τα λοιπά εμπλεκόμενα στην ελεγκτική διαδικασία τμήματα (εσόδων και δημοτικής αστυνομίας).

21. Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι ελεγκτικοί μηχανισμοί είναι αναγκαία η ύπαρξη πλήρους και ενημερωμένου μητρώου, το οποίο θα παρέχει αξιόπιστη πληροφόρηση για τις παραχωρήσεις στην εδαφική περιφέρεια των δήμων και τους όρους της παραχώρησης, για την καταβολή των τελών της παραχώρησης εκ μέρους των υποχρέων καθώς και των τυχόν

¹³ Άρθρο 31 (βλ. κατωτέρω παρ. 48 επ.).

ελέγχων που έχουν διενεργηθεί στις λειτουργούσες επιχειρήσεις, των τυχόν παραβάσεων που διαπιστώθηκαν και των μέτρων που ελήφθησαν. Κατ'αυτόν τον τρόπο είναι δυνατός ο καλύτερος προγραμματισμός των ελέγχων μέσω εντοπισμού των κινδύνων και η διενέργεια στοχευμένων ελέγχων. Υφίσταται, για παράδειγμα, ο κίνδυνος επιχειρήσεις να καταλαμβάνουν κοινόχρηστο χώρο μετά τη λήξη της (ετήσιας) άδειας χωρίς να την έχουν ανανεώσει και χωρίς να καταβάλλουν τα οφειλόμενα τέλη ή μετά από ανάκληση της άδειας λόγω παραβάσεων. Διευκολύνεται, επιπλέον, ο επανέλεγχος καταστημάτων τα οποία ήδη έχουν ήδη επιδείξει παραβατική συμπεριφορά.

Η ύπαρξη ενιαίου, πλήρους και ενήμερου μητρώου παραχωρήσεων αποτελεί βασικό εργαλείο εντοπισμού κινδύνων, προγραμματισμού και αποτελεσματικής διενέργειας των ελέγχων.

22. Διαπιστώθηκε ότι η πλειονότητα των ελεγχθέντων δήμων δεν διαθέτει μητρώο παραχωρήσεων με την ανωτέρω μορφή. Το τηρούμενο αρχείο είναι σε μορφή excel. Δεν τηρείται ηλεκτρονικό αρχείο ενταγμένο στο πληροφοριακό σύστημα του φορέα. Ακόμα και σε περιπτώσεις που η σχετική ηλεκτρονική εφαρμογή υφίσταται δεν αξιοποιείται.

23. Δεν υφίσταται διαλειτουργικότητα με τα λοιπά εμπλεκόμενα στη διαδικασία αδειοδότησης και ελέγχου τμήματα του φορέα, δηλαδή το τμήμα εσόδων που είναι αρμόδιο για τη βεβαίωση και είσπραξη τελών και προστίμων καθώς και το τμήμα της δημοτικής αστυνομίας που είναι αρμόδιο για τη διενέργεια των ελέγχων. Η έλλειψη διαλειτουργικότητας επηρεάζει τόσο τον προγραμματισμό των ελέγχων, καθόσον δεν αξιοποιούνται δεδομένα προς την κατεύθυνση στοχευμένων ελέγχων όσο και την αποτελεσματικότητα αυτών, καθόσον τα στοιχεία της άδειας και οι όροι της παραχώρησης δεν είναι διαθέσιμα στα ελεγκτικά όργανα κατά τον χρόνο του ελέγχου.

24. Κατά τον έλεγχο διαπιστώθηκαν, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα:

(α) Το αρχείο (i) δεν περιέχει το σύνολο των αδειών που έχουν εκδοθεί για όλες τις δημοτικές ενότητες, (ii) δεν περιέχει όλα τα στοιχεία που ταυτοποιούν το κατάστημα και διευκολύνουν τον έλεγχο, όπως την εμπορική ονομασία της επιχείρησης, τη διεύθυνση έδρας του καταστήματος (η οποία, σε κάποιες περιπτώσεις, δεν συμπίπτει και με την ακριβή τοποθεσία της κατάληψης κοινόχρηστου χώρου).

(β) Το αρχείο δεν ενημερώνεται με τις πληρωμές των υπόχρεων και, επομένως, δεν παρακολουθείται η καταβολή του τέλους, αν και κατά τις οικείες διατάξεις η μη καταβολή έστω και μίας εκ των δόσεων καθιστά τη χρήση αυθαίρετη¹⁴.

(γ) Η επικαιροποίηση του αρχείου δεν γίνεται κάθε φορά που υποβάλλεται αίτηση για άδεια αλλά μία φορά το έτος, με αποτέλεσμα οι αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου να μην έχουν εικόνα σε πραγματικό χρόνο.

(δ) Συντάσσεται νέο μητρώο κάθε έτος με αποτέλεσμα να μην είναι ευχερής ο εντοπισμός επιχειρήσεων που, ενώ δεν προβαίνουν σε ανανέωση της άδειας, συνεχίζουν να καταλαμβάνουν κοινόχρηστο χώρο, κίνδυνος που επαληθεύθηκε κατά τους επιτόπιους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από τους ελεγκτές του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

(ε) Το τηρούμενο μητρώο δεν ενημερώνεται για τυχόν προηγούμενους ελέγχους, τυχόν διαπιστωθείσες παραβάσεις και επιβληθείσες κυρώσεις (ανακλήσεις αδειών, πρόστιμα). Με ελάχιστες εξαιρέσεις, στις περιπτώσεις που τηρείται αρχείο με τους ελέγχους και τις παραβάσεις, αυτό δεν συσχετίζεται με το μητρώο και επομένως, δεν αντιμετωπίζεται ο κίνδυνος υποτροπής των παραβατών με τον προγραμματισμό επανελέγχων.

25. Περαιτέρω, το γεγονός ότι στοιχεία της άδειας (έκταση παραχωρηθέντος χώρου, δυνατότητα τοποθέτησης λειτουργικών και διακοσμητικών στοιχείων, πληρωμή δόσεων οφειλόμενων τελών) δεν είναι διαθέσιμα στα ελεγκτικά όργανα κατά τη διενέργεια του ελέγχου, έχει ως αποτέλεσμα, οι δημοτικοί αστυνομικοί να περιορίζονται απλώς στην καταγραφή του κοινόχρηστου χώρου (εμβαδόν) που καταλαμβάνει η επιχείρηση καθώς και των τυχόν λειτουργικών και διακοσμητικών στοιχείων. Η διαπίστωση των παραβάσεων και η επιβολή των προστίμων γίνεται σε μεταγενέστερο χρόνο από το Τμήμα Εσόδων μετά από σύγκριση της έκθεσης ελέγχου των δημοτικών αστυνομικών με την άδεια που έχει χορηγηθεί στην επιχείρηση. Σε άλλο δήμο αναφέρθηκε ότι οι διευκρινίσεις επί ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τον έλεγχο αναζητούνται κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας του δημοτικού αστυνομικού με το αρμόδιο τμήμα του δήμου, γεγονός που δεν είναι πάντα εφικτό, καθώς η δημοτική αστυνομία λειτουργεί και διενεργεί ελέγχους όχι μόνο σε εργάσιμες ημέρες και ώρες.

«Μητρώο Καταχώρισης Αδειών Χρήσης Κοινοχρήστων Χώρων» (άρθρο 20 παρ. 4 του ν. 5188/2025, Α' 49/28.3.2025) .

26. Στα ζητήματα που ο εντόπισε ο έλεγχος αναμένεται να συμβάλει θετικά η υλοποίηση της πρόσφατης (μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου) νομοθετικής πρόβλεψης για την ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος με την ονομασία «Μητρώο Καταχώρισης Αδειών Χρήσης Κοινοχρήστων

¹⁴ Βλ. ανωτέρω παρ. 5.

Χώρων», το οποίο θα είναι προσβάσιμο μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr – ΕΨΠ).

Οι δήμοι θα καταχωρίσουν στο «Μητρώο Καταχώρισης Αδειών Χρήσης Κοινοχρήστων Χώρων» τις άδειες των καταστημάτων που βρίσκονται εντός της εδαφικής τους περιφέρειας. Μέσω του συστήματος και της εφαρμογής «mystreet» θα δίνεται η δυνατότητα εντοπισμού του τμήματος που καταλαμβάνεται αυθαίρετα από το κατάστημα σε σχέση με τον χώρο που του έχει παραχωρηθεί από τον δήμο, προκειμένου να διαπιστώνονται αποκλίσεις και να ενημερώνονται οι αρμόδιοι φορείς είτε με αυτοψία, είτε μέσω υποβολής καταγγελίας από τους πολίτες.

III

Κατά το στάδιο έκδοσης των αδειών δεν προκύπτει ότι τηρείται η νόμιμη διαδικασία και ότι γίνεται ουσιαστικός έλεγχος, ώστε να προλαμβάνονται φαινόμενα αυθαίρετης κατάληψης κοινόχρηστου χώρου.

27. Η διαδικασία χορήγησης άδειας σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων σε κοινόχρηστους χώρους είναι επιγραμματικά η ακόλουθη¹⁵: α) Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση στον δήμο η οποία συνοδεύεται μεταξύ άλλων, από σχέδιο κάτοψης του αιτούμενου προς παραχώρηση κοινόχρηστου χώρου, στο οποίο αποτυπώνονται επιπλέον τυχόν υπάρχουσες κατασκευές (π.χ. ομπρέλες, ζαρντινιέρες). β) Εάν πρόκειται για νέα άδεια ή επαύξηση του ήδη παραχωρηθέντος με προηγούμενη άδεια χώρου, η αρμόδια αστυνομική αρχή χορηγεί σύμφωνη ή μη (για λόγους ασφάλειας της κυκλοφορίας πεζών ή τροχοφόρων) γνώμη για την αιτούμενη παραχώρηση. γ) Η αρμόδια διεύθυνση του δήμου, κατόπιν αυτοψίας τεχνικού κλιμακίου, προσδιορίζει την ακριβή θέση και έκταση του χώρου που δίνεται προς χρήση, σύμφωνα με τους όρους της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου περί παραχωρούμενων χώρων. δ) Η ταμειακή υπηρεσία του δήμου βεβαιώνει ότι

¹⁵ Άρθρο 13 παρ. 6 του β.δ. της 24-9/20-10-1958 (Α' 171), όπως τροπ. με τα άρθρα 16 παρ. 4 του ν. 3254/2004 (Α' 137), 30 παρ. 4 του ν. 4442/2016 (Α' 230) και 3 παρ. 2 του ν. 5043/2023 (Α' 91/13.4.2023).

ο αιτών είναι δημοτικά ενήμερος (δεν οφείλει στον δήμο τέλη, φόρους, πρόστιμα ή εισφορές ή έχει προβεί σε νόμιμη ρύθμιση). ε) Ο ενδιαφερόμενος καταβάλλει το τέλος χρήσης κοινόχρηστου χώρου (είτε όλο το ποσό είτε το νόμιμο ποσοστό¹⁶). στ) Εκδίδεται η άδεια.

Διαδικασία έκδοσης της άδειας

- Αίτηση συνοδευόμενη από κάτοψη του χώρου
- Γνωμοδότηση αστυνομικής αρχής
- Αυτοψία τεχνικής υπηρεσίας του δήμου
- Βεβαίωση από την ταμειακή υπηρεσία ότι ο αιτών είναι δημοτικά ενήμερος
- Βεβαίωση του τέλους
- Έκδοση άδειας

28. Ελέγχθηκαν δειγματοληπτικά οι φάκελοι (ως επί το πλείστον φυσικοί) 426 αδειών. Δεν προέκυψε από τα υπάρχοντα σε αυτούς στοιχεία ότι τηρείται η ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία σε όλους τους δήμους και, επομένως, ότι λειτουργούν ικανοποιητικά οι ελεγκτικοί μηχανισμοί ήδη κατά το στάδιο χορήγησης της άδειας, ώστε να αποφεύγεται η παραχώρηση άδειας σε χώρους μη επιτρεπόμενους ή καθ' υπέρβαση του επιτρεπόμενου ορίου και να προλαμβάνονται τυχόν αυθαιρεσίες. Αντιθέτως, φαίνεται να ακολουθείται μια τυπική διαδικασία χωρίς ουσιαστικό έλεγχο των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών, χωρίς αυτοψίες εκ μέρους των τεχνικών υπηρεσιών και χωρίς να τηρούνται οι προθεσμίες που θέτει ο νόμος.

Πληρότητα των δικαιολογητικών

29. Ως προς την πληρότητα των δικαιολογητικών που συνοδεύουν την αίτηση και πρέπει να ελέγχονται από τις υπηρεσίες του δήμου διαπιστώθηκαν, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα:

- (α) Ελλείπουν κρίσιμα δικαιολογητικά, όπως η άδεια λειτουργίας του καταστήματος, τοπογραφικά διαγράμματα και δημοτική ενημερότητα.
- (β) Δεν προκύπτει εάν και τότε διενεργήθηκε αυτοψία στο κατάστημα ως προς τη θέση και τις διαστάσεις του αιτούμενου προς κατάληψη χώρου σύμφωνα με το υποβαλλόμενο τοπογραφικό σχεδιάγραμμα για την οριοθέτηση του χώρου.
- (γ) Στο σχέδιο άδειας που αποστέλλεται προς υπογραφή στο αρμόδιο όργανο, δεν επισυνάπτεται εισήγηση ή έγγραφο ενημερωτικό για την ολοκλήρωση του ελέγχου από το αρμόδιο τμήμα αδειοδοτήσεων ή της τεχνικής υπηρεσίας

¹⁶ Βλ. ανωτέρω παρ. 5.

τόσο ως προς την οριοθέτηση του παραχωρούμενου χώρου και ως προς τις παρεμβάσεις σε αυτόν (κατασκευές – εγκατάσταση λειτουργικών στοιχείων). (δ) Εγκρίνονται άδειες με φωτογραφικό υλικό επισυναπτόμενο στα σχέδια κατόψεων, στο οποίο εμφανίζεται κατάληψη κοινόχρηστου χώρου με τραπεζοκαθίσματα σε μη επιτρεπόμενους χώρους ή απεικονίζονται υφιστάμενες σταθερές κατασκευές, γεγονός που δημιουργεί σύγχυση τόσο στους επιχειρηματίες όσο και στα ελεγκτικά όργανα ως προς το περιεχόμενο της επιτρεπόμενης με την άδεια χρήσης.

Τήρηση των προθεσμιών

30. Παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις στην έκδοση των αδειών: Σε παραλιακό δήμο του δείγματος μέχρι τις 30.08.2024 έχει εκδοθεί μόνο μία άδεια παραχώρησης, ενώ εκκρεμούσε η εξέταση 41 αιτήσεων. Σε νησιωτικό δήμο του δείγματος ποσοστό 77% των αδειών έτους 2023 είχε εκδοθεί το τέταρτο τρίμηνο του έτους, ήτοι μετά το πέρας της τουριστικής περιόδου. Για το χρονικό διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας υπάρχει αυξημένη πιθανότητα αυθαίρετης χρήσης του κοινόχρηστου χώρου.

31. Εάν πρόκειται για ανανέωση άδειας, η σχετική αίτηση, πρέπει να υποβάλλεται, κατ'αρχήν, πριν από τη λήξη της ισχύουσας. Σε ορισμένες κανονιστικές αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων η σχετική προθεσμία ορίζεται μέχρι και τη λήξη του πρώτου τριμήνου ή και τετραμήνου του έτους που αφορά η ανανέωση. Διαπιστώθηκε, ωστόσο, ότι οι αιτήσεις για ανανέωση των αδειών υποβάλλονται μετά τη λήξη της ισχύουσας άδειας του προηγούμενου έτους ή πέραν των προθεσμιών που προβλέπονται από τις κανονιστικές αποφάσεις των δήμων. Και σε αυτήν την περίπτωση, δεδομένου μάλιστα ότι πρόκειται για λειτουργούσες επιχειρήσεις, η, μετά την πάροδο των νομίμων προθεσμιών, υποβολή των σχετικών αιτήσεων ανανέωσης και η εξ αυτού του λόγου καθυστερημένη ανανέωση αυτών από τον δήμο, αυξάνει την πιθανότητα αυθαίρετης χρήσης μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

IV

Ο ελεγκτικός μηχανισμός δεν λειτουργεί αποτελεσματικά. Δεν υφίσταται ορθολογικός προγραμματισμός ελέγχων βάσει αξιολόγησης του κινδύνου αυθαίρετης κατάληψης κοινόχρηστου χώρου ανάλογα με την περιοχή, τη χρονική περίοδο και την επιχείρηση. Σε δήμους της περιφέρειας διενεργούνται ελάχιστοι ή και μηδενικοί έλεγχοι. Η δικαιολογία της έλλειψης προσωπικού δεν κρίνεται πειστική.

32. Για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση των παραχωρησιούχων με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται ως προς τη χρήση του κοινόχρηστου χώρου από τον νόμο και τους όρους της άδειας αναγκαία είναι η διενέργεια τακτικών ελέγχων. Υπεύθυνοι για τη διαχείριση και διαφύλαξη του κοινόχρηστου χώρου είναι οι δήμοι και επομένως αυτοί είναι αρμόδιοι να ενεργοποιούν τον ελεγκτικό μηχανισμό είτε μέσω της δημοτικής αστυνομίας είτε μέσω κλιμακίων συγκροτούμενων για τον σκοπό αυτό.

33. Προς εξοικονόμηση χρόνου και ελεγκτικών δυνάμεων, καθώς το προσωπικό των φορέων, ενόψει και των λοιπών αρμοδιοτήτων του, μπορεί να μην επαρκεί για τη διενέργεια καθολικού ελέγχου στο σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην εδαφική περιφέρεια κάθε δήμου και καταλαμβάνουν κοινόχρηστο χώρο, παρίσταται αναγκαίος ο προγραμματισμός των ελέγχων, βάσει κριτηρίων, ώστε (α) κάθε έτος να προγραμματίζεται ένας ελάχιστος αριθμός ελέγχων ανά περιοχή με στόχο να καλύπτεται έστω δειγματοληπτικά όλη η εδαφική περιφέρεια του δήμου και ιδίως οι περιοχές υψηλού κινδύνου, (β) οι έλεγχοι να κατανέμονται ορθολογικά εντός του έτους με έμφαση στις περιόδους αυξημένης τουριστικής κίνησης και (γ) να εφαρμόζονται κριτήρια προτεραιοποίησης και αντιπροσωπευτικής επιλογής των ελεγχόμενων (π.χ. ανάλογα με προηγούμενη παραβατική συμπεριφορά, τυχόν καταγγελίες) ώστε να μη δημιουργούνται υπόνοιες μεροληπτικής συμπεριφοράς των ελεγκτικών οργάνων και αυθαιρεσίας και να μεγιστοποιείται η αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

34. Οι έλεγχοι διενεργούνται από τη δημοτική αστυνομία σε όσους δήμους υφίσταται σχετικό τμήμα. Έλεγχοι μπορεί να γίνουν και από την Ελληνική Αστυνομία, η οποία κινητοποιείται, συνήθως, κατόπιν καταγγελίας. Στους λοιπούς δήμους που δεν διαθέτουν τμήμα δημοτικής αστυνομίας ή αυτό δεν έχει στελεχωθεί (7 από τους 14 δήμους του δείγματος) οι έλεγχοι μπορεί να διενεργούνται από ειδικά κλιμάκια που συγκροτούνται με απόφαση του

δημάρχου. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, όπως αναλυτικά αναφέρεται κατωτέρω (βλ. παρ. 39) οι έλεγχοι είναι ελάχιστοι έως μηδενικοί.

35. Η γενικότερη διαπίστωση είναι ότι ακόμα και στις περιπτώσεις των δήμων που διενεργούν ικανό αριθμό ελέγχων σε σχέση με τις άδειες που έχουν εκδώσει, δεν υφίσταται σύστημα προγραμματισμού με βάση αξιολόγηση κινδύνων ώστε να γίνεται ο έλεγχος στοχευμένα σε περιοχές και χρονικές περιόδους που υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα παραβατικότητας. Τα κριτήρια επιλογής των ελεγχόμενων, ακόμα και αν, κατά δήλωση των φορέων, υφίστανται, είναι άτυπα και συνεπώς μη επαληθεύσιμα.

Μη ορθολογική κατανομή των ελέγχων εντός του έτους

36. Διαπιστώθηκε ότι δεν υφίσταται ορθολογική κατανομή των ελέγχων εντός του έτους και εντατικοποίηση αυτών σε περιόδους που είναι πιο πιθανό να παρατηρηθεί αυθαίρετη κατάληψη κοινόχρηστου χώρου. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις που εντοπίστηκαν κατά τον έλεγχο είναι οι ακόλουθες:

α) Σε παραλιακό δήμο της περιφέρειας το έτος 2023 όλοι οι έλεγχοι διενεργήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από 11.09.2023 έως και 23.11.2023 με αποτέλεσμα να εντοπιστούν 4 περιπτώσεις αυθαίρετης κατάληψης κοινόχρηστου χώρου. Το έτος 2024 (μετά τη γνωστοποίηση του ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου) ο δήμος διεξήγαγε έξι (6) επιτόπιους ελέγχους (αυτοψίες), κατά το χρονικό διάστημα από 5.7.2024 έως 21.8.2024, σε εκατόν τριάντα τέσσερες (134) επιχειρήσεις συνολικά, και διαπιστώθηκαν 44 παραβάσεις.

β) Σε ηπειρωτικό δήμο η πλειονότητα των ελέγχων (31) έτους 2023 έλαβε χώρα τον Οκτώβριο. Εντοπίστηκαν 22 παραβάσεις. Το 2024 (έως 31.8.2024) πραγματοποιήθηκαν πολλαπλάσιοι έλεγχοι (170), συντάχθηκαν 127 εκθέσεις ελέγχου, στις οποίες καταγράφηκαν 127 παραβάσεις για αυθαίρετη χρήση κοινόχρηστου χώρου.

γ) Σε παραλιακό δήμο κλιμάκια ελέγχου συγκροτήθηκαν τα έτη αναφοράς (2023 και 2024) τον Αύγουστο. Το έτος 2023 δεν διενεργήθηκε κανένας έλεγχος.

δ) Σε νησιωτικό δήμο ο μοναδικός δημοτικός αστυνομικός που υπηρετεί έχει πραγματοποιήσει κατά τα έτη αναφοράς 4 ελέγχους (χωρίς να προκύπτουν τα κριτήρια επιλογής των ελεγχθέντων καταστημάτων), ενώ τα τριμελή συνεργεία ελέγχου που έχουν συσταθεί με απόφαση του δημάρχου από το έτος 2022, δεν έχουν διενεργήσει κανένα έλεγχο.

Ελάχιστοι ή μηδενικοί έλεγχοι

37. Περαιτέρω, σε δήμους της της περιφέρειας διαπιστώνεται ολιγωρία ως προς τον έλεγχο των καταστημάτων που καταλαμβάνουν δημόσιο χώρο. Με

το πρόσχημα της έλλειψης προσωπικού διενεργούνται ελάχιστοι έλεγχοι ακόμα και όταν η αυθαίρετη κατάληψη κοινοχρήστων χώρων είναι προφανής, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις που στο μητρώο έχουν καταχωρηθεί ελάχιστες άδειες ή όταν η κατάληψη του κοινόχρηστου χώρου παρεμποδίζει πλήρως τη διέλευση πεζών ή ακόμα οχημάτων, όταν καταλαμβάνονται εξ ολοκλήρου δρόμοι από τα τραπεζοκαθίσματα των καταστημάτων.

38. Η έλλειψη προσωπικού δεν αποτελεί πειστική δικαιολογία για τον περιορισμένο ή και ανύπαρκτο αριθμό ελέγχων καθόσον: α) Παρατηρήθηκε ότι το ίδιο αριθμητικά προσωπικό ήλεγξε πολύ μεγαλύτερο αριθμό καταστημάτων μετά τη γνωστοποίηση του παρόντος ελέγχου σε σχέση με τα καταστήματα που είχε ελέγξει το προγενέστερο χρονικό διάστημα (π.χ. σε ελεγχόμενο δήμο το έτος 2023 διενεργήθηκαν 54 έλεγχοι με αντικείμενο αποκλειστικά τη διερεύνηση καταγγελιών. Το έτος 2024 από τους 160 ελέγχους οι 24 αφορούσαν τη διερεύνηση καταγγελίας και οι 136 ήταν αυτεπάγγελτοι) και β) κατά τους επιτόπιους ελέγχους που διενήργησαν οι ελεγκτές του Ελεγκτικού Συνεδρίου και οι οποίοι διήρκεσαν ελάχιστες μέρες (2 έως 7 κατά περίπτωση) ελέγχθηκαν πολλαπλάσια καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος σε σχέση με όσα είχαν ελεγχθεί από τα όργανα του δήμου σε όλη την περίοδο αναφοράς του ελέγχου (1.1.2023 έως 30.6.2024) και διαπιστώθηκαν πολλαπλάσιες παραβάσεις.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποίησε επιτόπιους ελέγχους σε 476 καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που καταλαμβάνουν κοινόχρηστο χώρο. Εντοπίστηκαν 237 καταστήματα (ποσοστό 50%) που λειτουργούσαν χωρίς άδεια και 129 (ποσοστό 27%) που κατελάμβαναν κοινόχρηστο χώρο καθ' υπέρβαση της σχετικής άδειας. Το συνολικό ποσοστό παραβατικότητας ανήλθε σε 77% .

39. Παραδείγματα από τον έλεγχο, από τα οποία προκύπτει ότι η απουσία ελέγχων συνιστά επιλογή των δήμων και δεν οφείλεται σε αντικειμενικές δυσκολίες, παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα.

Έλεγχοι δήμων (1.1.2023 έως 31.8.2024)	Επιτόπιοι έλεγχοι Ελεγκτικού Συνεδρίου
Παραλιακός δήμος ηπειρωτικής Ελλάδας	
Έχουν εκδοθεί 85 άδειες το έτος 2023 και 91 άδειες το έτος 2024. Ο δήμος δεν έχει διενεργήσει κανέναν έλεγχο τα έτη αυτά, αν και από τους διενεργηθέντες από την Ελληνική Αστυνομία ελέγχους (32 και 28, αντίστοιχα) διαπιστώθηκε ότι 32 και 18 καταστήματα, αντίστοιχα, είχαν καταλάβει κοινόχρηστο χώρο χωρίς άδεια.	Σε 2 ημέρες ελέγχθηκαν 26 επιχειρήσεις και διαπιστώθηκαν 22 παραβάσεις (14 καταλήψεις κοινόχρηστου χώρου χωρίς άδεια και 8 καθ' υπέρβαση της άδειας)
Νησιωτικός δήμος	
Έχουν εκδοθεί 8 άδειες το έτος 2023 και 7 το έτος 2024. Από τον δήμο έχουν γίνει 5 έλεγχοι (4 το έτος 2023 και 1 το έτος 2024) και διαπιστώθηκαν 2 παραβάσεις.	Σε 3 ημέρες ελέγχθηκαν 53 επιχειρήσεις και διαπιστώθηκαν 51 παραβάσεις (49 καταλήψεις κοινόχρηστου χώρου χωρίς άδεια και 2 καθ' υπέρβαση της άδειας).
Ορεινός δήμος ηπειρωτικής Ελλάδας	
Έχουν εκδοθεί 20 άδειες το έτος 2023 και 16 το έτος 2024. Από τον δήμο έχει γίνει ένας μόνο έλεγχος το έτος 2023.	Σε 4 ημέρες ελέγχθηκαν 21 επιχειρήσεις και διαπιστώθηκαν 24 παραβάσεις (7 καταλήψεις κοινόχρηστου χώρου χωρίς άδεια, 6 καθ' υπέρβαση της άδειας, 11 μόνιμες κατασκευές).
Παραλιακός δήμος ηπειρωτικής Ελλάδας	
Το έτος 2024 και έως το πέρας του ελέγχου, είχε εκδώσει 1 μόνο άδεια παραχώρησης. Έχει γίνει ένας μόνο έλεγχος το 2024, κανένας το 2023.	Σε 2 ημέρες ελέγχθηκαν 36 επιχειρήσεις. Από αυτές μόνο 18 είχαν υποβάλει αίτηση για την κατάληψη κοινόχρηστου χώρου
Παραλιακός δήμος ηπειρωτικής Ελλάδας	
Έχουν εκδοθεί 91 άδειες το έτος 2023 και 104 το έτος 2024. Το έτος 2023 διενεργήθηκαν από τον δήμο 38 έλεγχοι. Διαπιστώθηκαν 4 παραβάσεις. Το 2024 διενεργήθηκαν 134 έλεγχοι και διαπιστώθηκαν 42 παραβάσεις.	Σε 7 ημέρες ελέγχθηκαν 59 επιχειρήσεις και διαπιστώθηκαν 69 παραβάσεις (20 καταλήψεις κοινόχρηστου χώρου χωρίς άδεια, 22 καθ' υπέρβαση της άδειας, 27 μόνιμες κατασκευές)..

40. Στο σύστημα παραχώρησης δημοσίου χώρου σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος προέχουσα σημασία πρέπει να δίνεται στο να μην αναιρείται τελικά ο κοινόχρηστος χαρακτήρας των παραχωρούμενων δημοσίων αγαθών. Ωστόσο δεν μπορεί να παραγνωρισθεί ότι η ακολουθούμενη από τους δήμους πρακτική περιορισμένων ή και ανύπαρκτων ελέγχων επιφέρει απώλεια εσόδων τόσο από τα οφειλόμενα τέλη όσο και από τα πρόστιμα που θα πρέπει να επιβάλλονται όταν διαπιστώνονται παραβάσεις.

V

Δεν υφίσταται εύχρηστο σύστημα ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με τους όρους παραχώρησης, ώστε να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή τους στην προστασία των κοινόχρηστων χώρων. Η ανάπτυξη της εφαρμογής «mystreet» είναι καθοριστικής σημασίας.

41. Η αυθαίρετη χρήση κοινόχρηστου χώρου συνιστά ευθεία επέμβαση στο δικαίωμα των πολιτών προς ακώλυτη χρήση του. Είναι καθοριστικής σημασίας η συμμετοχή τους στη διαφύλαξη του κοινόχρηστου χώρου μέσω ενός συστήματος επικοινωνίας με τους φορείς διαχείρισης (εν προκειμένω τους δήμους) και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Η ουσιαστική συμμετοχή προϋποθέτει επιπλέον ότι οι πολίτες, πέραν των προδήλων φαινομένων αυθαιρεσίας, μπορούν να ευχερώς πληροφορηθούν τους όρους παραχώρησης.

42. Η ευρύτερη γνωστοποίηση των ορίων της επιτρεπόμενης παραχώρησης συμβάλλει στην αποδοτικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού, στον αυτοπεριορισμό των παραχωρησιούχων και στην ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των πολιτών στη διαφύλαξη του δημόσιου χώρου. Όπως, άλλωστε, διαπιστώθηκε ο ελεγκτικός μηχανισμός κινητοποιείται κυρίως κατόπιν καταγγελιών, καθώς σε ελάχιστες περιπτώσεις υφίσταται πρόγραμμα τακτικών ελέγχων.

43. Η ανάρτηση των σχετικών αποφάσεων στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ, πολύ δε περισσότερο η ανάρτηση στο τοπικό κατάστημα του δήμου δεν κρίνεται πρόσφορη για την ευχερή ενημέρωση των πολιτών. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι η υποχρέωση ανάρτησης στην ιστοσελίδα του δήμου δεν τηρείται από όλους τους ελεγχόμενους.

44. Στην πλειονότητα των ελεγχομένων, παρατηρήθηκε ότι στις σχετικές κανονιστικές αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου προβλέπεται υποχρέωση διαγράμμισης (σήμανσης) επί του δαπέδου των ορίων της επιτρεπόμενης παραχώρησης, είτε από την τεχνική υπηρεσία του δήμου είτε από τον παραχωρησιούχο. Πλην μίας περίπτωσης (βλ. φωτογραφία), η σχετική υποχρέωση δεν τηρείται.

45. Περαιτέρω, ως προς τη δυνατότητα των πολιτών να υποβάλλουν καταγγελία στον δήμο τουλάχιστον για «πρόδηλες» παραβάσεις αυθαίρετης χρήσης διαπιστώθηκε ότι στην ιστοσελίδα των περισσότερων δήμων υπάρχει πεδίο για την ηλεκτρονική επικοινωνία των πολιτών μέσω της οποίας μπορούν να υποβληθούν και οι καταγγελίες. Σε μεμονωμένες μόνο περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι δεν υφίσταται δυνατότητα υποβολής καταγγελιών εκ μέρους των πολιτών μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας ή ειδικής τηλεφωνικής γραμμής ή ότι η σχετική εφαρμογή δεν λειτουργεί. Ωστόσο ολοκληρωμένη βάση δεδομένων για τις καταγγελίες, με τήρηση ιστορικότητας για εντοπισμό των υπότροπων καταγγελλόμενων και συγκρίσιμα στατιστικά δεδομένα, ώστε να αποτελεί ένα εύχρηστο εργαλείο για τη στόχευση του ελέγχου δεν υφίσταται.

46. Η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής εφαρμογής «mystreet», μέσω της οποίας οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να διαπιστώνουν σε πραγματικό χρόνο αν οι κοινόχρηστοι χώροι έχουν νομίμως παραχωρηθεί σε ιδιώτες και σε ποια έκταση και να υποβάλλουν αμέσως καταγγελία, θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την ενημέρωση των πολιτών και αναμένεται να συμβάλει στη συμμόρφωση τόσο των παραχωρησιούχων όσο και των ίδιων των δήμων με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον νόμο για την διαφύλαξη του κοινόχρηστου χώρου.

Ηλεκτρονική εφαρμογή «mystreet» για έλεγχο της αυθαίρετης χρήσης κοινόχρηστων χώρων (άρθρο 20 του ν. 5188/2025)

1. Οι πολίτες, οι οποίοι διαπιστώνουν την αυθαίρετη χρήση κοινόχρηστων χώρων, όπως πεζοδρομίων και πλατειών, για την τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων καταστημάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 13 του β.δ. της 24 Σεπτεμβρίου/20 Οκτωβρίου 1958 (Α' 171), δύνανται να υποβάλλουν καταγγελία προς την αρμόδια ελεγκτική αρχή μέσω ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής με την ονομασία «mystreet».

2. Η εφαρμογή της παρ. 1, η οποία αναπτύσσεται και συντηρείται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, είναι δωρεάν και εγκαθίσταται σε «έξυπνες» κινητές συσκευές. Ο ενδιαφερόμενος πολίτης δύναται να αναζητά πληροφορίες για τις παραχωρήσεις δημοσίου χώρου μέσω ειδικά διαμορφωμένου χάρτη με περιγραφικά και γεωχωρικά δεδομένα της εκάστοτε περιοχής του κάθε Δήμου και να υποβάλλει τη σχετική καταγγελία.

47. Η ως άνω εφαρμογή ακολουθεί το πρότυπο και τη λογική της πλατφόρμας που ήδη λειτουργεί για τις παραλίες («mycoast») και αναμένεται να αυξήσει τον αριθμό των καταγγελιών και των ελέγχων. Για το λόγο αυτό καθίσταται αναγκαία η υιοθέτηση ενός οργανωμένου, θεσμοθετημένου πλαισίου εντός του οποίου θα καθορίζονται με διαφάνεια τα κριτήρια αξιολόγησης των καταγγελιών και διενέργειας των συναφών ελέγχων, κατά τα ισχύοντα και για τις παραλίες¹⁷. Ήδη με τη διάταξη του άρθρου 25 του ως άνω νόμου παρέχεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού να καθορίσουν τα ζητήματα που σχετίζονται με τη λειτουργία της ηλεκτρονικής εφαρμογής, οι αναγκαίες διαλειτουργικότητες με τα πληροφοριακά συστήματα του δημόσιου τομέα, ο τρόπος αυθεντικοποίησης των χρηστών, ο χρόνος έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της ειδικής εφαρμογής και όλες οι τεχνικές λεπτομέρειες.

48. Υπενθυμίζεται ότι αναμένεται η έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών επίβλεψης των τηρήσεων των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει ιδιώτες κατόπιν παραχώρησης απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας. Στο πλαίσιο του ελέγχου έγινε μια πρώτη αποτίμηση της εφαρμογής («mycoast») τα συμπεράσματα

¹⁷ Βλ. την 62566 ΕΞ 2024/24 ΚΥΑ Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Β'2602/1-5-2024)

της οποίας ενδεχομένως να είναι αξιοποιήσιμα για την ανάπτυξη της αντίστοιχης εφαρμογής «mystreet».

VI

Για τις παραβάσεις που διαπιστώνονται, διατυπώνονται συστάσεις ή επιβάλλονται κυρίως χρηματικές κυρώσεις χωρίς να παρακολουθείται η αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου. Η απομάκρυνση σταθερών κατασκευών αποδεικνύεται ιδιαίτερα δυσχερής λόγω της εμπλοκής περισσότερων φορέων και σημαντικών καθυστερήσεων (ενίοτε πολλών ετών) στα επιμέρους στάδια της διαδικασίας. Παρατηρείται μεγάλη απόκλιση μεταξύ του ποσού των βεβαιωθέντων προστίμων και του ποσού που τελικά εισπράττεται.

49. Οι κυρώσεις που επιβάλλονται στους παραβάτες προβλέπονται από τον νόμο και συνίστανται τόσο σε επιβολή χρηματικών προστίμων όσο και λοιπών διοικητικών μέτρων για την αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου. Με τις διατάξεις του άρθρου 31 του ν. 5143/2024 (Α' 161/11.10.2024), αυξήθηκαν τα πρόστιμα και αυστηροποιήθηκαν οι κυρώσεις για τις περιπτώσεις αυθαίρετης χρήσης κοινοχρήστων χώρων.

50. Η αυθαίρετη χρήση του κοινόχρηστου χώρου διαπιστώνεται από τον δήμο ή τις Αστυνομικές Αρχές μετά από διενέργεια αυτοψίας. Το ελεγκτικό όργανο συντάσσει έκθεση, στην οποία περιγράφονται αναλυτικά η κατάσταση του χώρου, οι επεμβάσεις που έχουν γίνει σε αυτόν, το είδος της χρήσης, και τα αντικείμενα που έχουν τοποθετηθεί, επισυνάπτεται δε σχετικό σχεδιάγραμμα και, αν απαιτείται, φωτογραφίες, ή ηλεκτρονικό αρχείο τους. Αντίγραφο της εκθέσεως παραδίδεται στον ενεργούντα την αυθαίρετη χρήση του χώρου αυτού ή θυροκολλείται στο κατάστημα σε κάθε άλλη περίπτωση.

51. Στον παραβάτη επιδίδεται, επιπλέον, εντολή να άρει την αυθαίρετη κατάληψη του κοινόχρηστου χώρου, αφαιρώντας τα κάθε είδους αντικείμενα που έχουν τοποθετηθεί σε αυτόν μέσα σε επτά (7) ημέρες από την επομένη της επιδόσεως. Αν ο παραβάτης δεν συμμορφωθεί, τα εν λόγω αντικείμενα απομακρύνονται άμεσα από συνεργείο του δήμου. Αν, μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας διαπιστωθεί δεύτερη παράβαση, αφαιρείται η άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών,

επιβάλλεται το διπλάσιο του προστίμου ή σφράγιση από μία (1) έως δέκα (10) ημέρες. Για κάθε επόμενη παράβαση, οι κυρώσεις επιβάλλονται εκ νέου.

52. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι η διαπίστωση παραβάσεων δεν ακολουθείται από τις προβλεπόμενες στον νόμο κυρώσεις. Κατά δήλωση των φορέων στους παραβάτες διατυπώνονται κυρίως προφορικές συστάσεις. Από τον έλεγχο δεν προέκυψε ότι παρακολουθείται η συμμόρφωση με αυτές. Επιπλέον, αν και βασικός σκοπός του κυρωτικού μηχανισμού πρέπει να είναι η αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου, οι κυρώσεις που επιβάλλονται είναι κατά κύριο λόγο χρηματικές.

Καθυστερήσεις στην επιβολή των κυρώσεων – Χαμηλό ποσοστό εισπραξιμότητας

53. Παρατηρήθηκε, επίσης, ότι οι κυρώσεις επιβάλλονται με καθυστέρηση, η οποία θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

α) Διαπιστώθηκε κατ'αρχάς χρονική απόκλιση μεταξύ της διενέργειας του ελέγχου και της σύνταξης της οικείας έκθεσης με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση. Αυτό συμβαίνει διότι, όπως προαναφέρθηκε¹⁸ τα ελεγκτικά όργανα δεν γνωρίζουν κατά τον χρόνο του ελέγχου τους όρους της παραχώρησης, με αποτέλεσμα η παράβαση να καταγράφεται σε μεταγενέστερο χρόνο. Εντοπίστηκαν εκθέσεις ελέγχου χωρίς επαρκή τεκμηρίωση καθώς ελλείπουν τα στοιχεία του υποχρέου, δεν αναφέρονται οι μετρήσεις του χώρου, δεν επισυνάπτεται φωτογραφικό υλικό.

β) Διαπιστώνεται, περαιτέρω, χρονική απόκλιση μεταξύ αφενός της επιβολής του προστίμου και αφετέρου της βεβαίωσης του αντίστοιχου ποσού. Η έκδοση των σχετικών βεβαιωτικών καταλόγων με σκοπό την είσπραξη προστίμων από επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν άδεια κατάληψης κοινόχρηστων χώρων υλοποιείται με καθυστέρηση και σε πολλές περιπτώσεις, γίνεται σε διαφορετικό έτος από αυτό που εντοπίζεται η σχετική παράβαση¹⁹, γεγονός που μειώνει την αποτρεπτικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού.

54. Παρατηρήθηκε μεγάλη απόκλιση μεταξύ των βεβαιωθέντων προστίμων και εκείνων που τελικά εισπράττονται. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τον έλεγχο, εμφανίζεται η ακόλουθη εικόνα ως προς τα βεβαιωθέντα πρόστιμα το έτος 2023²⁰ και τα εισπραχθέντα το ίδιο έτος:

¹⁸ Βλ. παρ. 25

¹⁹ Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 του ν. 344/1968 (Α'71), η βεβαίωση των εσόδων γίνεται εντός 5 ετών.

²⁰ Τα βεβαιωθέντα δεν αφορούν μόνο το έτος 2023, αλλά και προηγούμενα έτη, ενόψει του χρόνου της ισχύουσας παραγραφής.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΕΤΟΥΣ 2023	
Βεβαιωθέντα ποσά	2.172.986,91 [εκ των οποίων 1.899.618,15 € (αφορά έναν δήμο) 273.368,76 € (αφορά 13 δήμους)]
Εισπραχθέντα ποσά	50.722,04

Διοικητικά μέτρα

55. Λοιπά διοικητικά μέτρα, όπως απομάκρυνση τραπεζοκαθισμάτων, σφράγιση καταστήματος, δεν επιβάλλονται. Στους 13 από τους 14 δήμους που ελέγχθηκαν επιβλήθηκε το μέτρο της αφαίρεσης τραπεζοκαθισμάτων μόνο σε 5 περιπτώσεις το έτος 2023 και σε 4 περιπτώσεις το έτος 2024 (μέχρι 31.8), ενώ αφαιρέθηκε η άδεια σε ένα μόνο κατάστημα.

56. Εκδίδονται εντολές απομάκρυνσης, οι οποίες όμως δεν εκτελούνται ούτε γίνεται επανέλεγχος προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωση π.χ. σε ελεγχόμενο δήμο για το έτος 2023, κατόπιν διαπίστωσης παραβάσεων, εκδόθηκαν εντολές απομάκρυνσης για 26 επιχειρήσεις. Μόνο οι δύο εκτελέστηκαν, ενώ δεν έχει πραγματοποιηθεί επανέλεγχος. Σε άλλο δήμο επιβλήθηκε απομάκρυνση του εξοπλισμού σε 130 επιχειρήσεις. Ο δήμος εκτέλεσε την απομάκρυνση σε δυο (2) από αυτές. Οι λοιπές εντολές μέχρι το πέρας του ελέγχου (31.8.2024) δεν είχαν εκτελεστεί. Με αυτόν τον τρόπο δεν επιτυγχάνεται ο βασικός σκοπός του ελεγκτικού μηχανισμού που δεν είναι μόνο κυρωτικός αλλά πρέπει να αποβλέπει στην αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου.

Σταθερές κατασκευές

57. Σε δημόσιους κοινόχρηστους χώρους επιτρέπονται μόνο λυόμενες και προσωρινές κατασκευές, λειτουργικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα πρέπει να εγκρίνονται πριν από την έκδοση της άδειας από την τεχνική υπηρεσία του δήμου και υπό την προϋπόθεση ότι από τη διάταξη των λειτουργικών στοιχείων δεν θα παρεμποδίζεται η απρόσκοπτη κίνηση των πεζών²¹. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις έχουν παρατηρηθεί φαινόμενα μόνιμων (μη κινητών) κατασκευών σκίασης ή στέγασης από τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν τραπεζοκαθίσματα. Οι κατασκευές αυτές λαμβάνουν συχνά

²¹ Άρθρα 20 και 21 του ν. 4067/2012.

χαρακτήρα de facto επέκτασης του εσωτερικού χώρου των επιχειρήσεων επί της επιφάνειας κοινοχρήστου χώρου που τους έχει παραχωρηθεί προς χρήση.

58. Στις περιπτώσεις αυτές ο ελεγκτικός μηχανισμός κινητοποιείται κυρίως κατόπιν καταγγελίας. Η αποκατάσταση του δημόσιου χώρου αποδεικνύεται δυσχερής και χρονοβόρα καθώς η απομάκρυνση των σταθερών κατασκευών προϋποθέτει εμπλοκή περισσοτέρων φορέων, οι οποίοι ενεργούν με μεγάλη καθυστέρηση, τόσο στο στάδιο της βεβαίωσης των κυρώσεων περί ανέγερσης και διατήρησης αυθαίρετων²² κατόπιν διενέργειας αυτοψίας όσο, κυρίως, στο στάδιο υλοποίησης των κυρώσεων καθόσον τίθενται ζητήματα που άπτονται της πολεοδομικής νομοθεσίας και η σχετική αρμοδιότητα κατεδάφισης δεν ανήκει στον δήμο αλλά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Ν. 3852/2010 (Α' 87) άρθρο 280 Π. «Στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις απονέμεται η άσκηση των ακόλουθων, πρόσθετων, αρμοδιοτήτων: παρ. 45. Η εκτέλεση αποφάσεων κατεδάφισης αυθαίρετων κτισμάτων ή κατασκευών, που εκδίδονται από την αρμόδια υπηρεσία του δήμου, (...)».

59. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4495/2017, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, κατά της συνταχθείσας Έκθεσης Αυτοψίας δύναται να υποβληθεί, εντός 30 ημερών, ενδικοφανής προσφυγή του ενδιαφερομένου, η οποία εξετάζεται από το Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων, ενώ κατά το χρονικό διάστημα αναμονής για την εξέταση αυτής, «παγώνουν» τα συναφή πρόστιμα ανέγερσης και διατήρησης, σε κάθε δε περίπτωση, απόφαση κατεδάφισης μπορεί να εκδοθεί μόνο για τις οριστικά κριθείσες ως αυθαίρετες κατασκευές.

Επανελέγχος

60. Τέλος ως αδυναμία του ελεγκτικού μηχανισμού πρέπει να αναφερθεί η σχεδόν ολοκληρωτική μη διενέργεια επανελέγχων σε καταστήματα που έχουν υποπέσει σε παραβάσεις. Η έλλειψη επανελέγχου αφενός στερεί τον δήμο από τα αυξημένα πρόστιμα που δικαιούται να επιβάλει σε περίπτωση υποτροπής, αφετέρου δεν διασφαλίζει την αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου. Χαρακτηριστική ένδειξη της μικρής σημασίας που αποδίδεται στην αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου είναι η πρακτική που ακολουθείται σε έναν δήμο να θεωρεί διεκπεραιωμένες καταγγελίες για παραβάσεις αυθαίρετης χρήσης κοινόχρηστου χώρου που υποβάλλονται κατ' επανάληψη εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους για το ίδιο κατάστημα, όταν για το ίδιο

²² Βλ. άρθρα 94 του ν. 4495/2017 (Α' 167) και 271^Α του ν. 5037/2023 (Α' 78).

έτος έχει διενεργηθεί έλεγχος με την αιτιολογία ότι «η διάρκεια της παράβασης δεν συνιστά κριτήριο επιμέτρησης του προστίμου».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

61. Η παραχώρηση από τους δήμους κοινόχρηστου χώρου σε επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος για ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων γίνεται στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους για την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Οι δήμοι πρέπει να ισορροπήσουν ανάμεσα στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και στην εξασφάλιση της ποιότητας ζωής των δημοτών και των επισκεπτών της πόλης, πτυχή της οποίας αποτελεί το δικαίωμά τους για την ακώλυτη πρόσβαση στους κοινόχρηστους χώρους. Ο έλεγχος κατέδειξε ότι η ισορροπία δεν επιτυγχάνεται καθώς μεγάλος αριθμός καταστημάτων καταλαμβάνει αυθαίρετα κοινόχρηστο χώρο χωρίς άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής.

62. Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί δεν αξιοποιούνται με τον βέλτιστο τρόπο. Όταν ενεργοποιούνται (διότι σε πολλούς δήμους της περιφέρειας αποδείχθηκε ότι είναι εν τοις πράγμασι σχεδόν ανύπαρκτοι) καλούνται να ενεργήσουν εντός ασαφούς κανονιστικού πλαισίου και χωρίς προγραμματισμό αξιολογώντας παράγοντες κινδύνου με βάση τον τόπο, τον χρόνο και τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων.

63. Οι παραβάσεις αντιμετωπίζονται με ελαστικότητα. Ο κυρωτικός μηχανισμός περιορίζεται στην επιβολή προστίμων χωρίς να λαμβάνεται μέριμνα για την αποκατάσταση του κοινόχρηστου χαρακτήρα του χώρου που καταλαμβάνεται αυθαίρετα. Η διαδικασία για την απομάκρυνση των σταθερών κατασκευών είναι τόσο χρονοβόρα, ώστε τελικά δημιουργούνται de facto καταστάσεις και μόνιμη αλλοίωση του περιβάλλοντος.

64. Η αυθαίρετη κατάληψη κοινοχρήστων χώρων συνεπάγεται, περαιτέρω, απώλεια εσόδων για τους δήμους. Τόσο τα τέλη που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις όσο και τα πρόστιμα που επιβάλλονται στους παραβάτες αποτελούν πηγή εσόδων για τους δήμους. Εφόσον η τοπική αυτοδιοίκηση διεκδικεί περισσότερους πόρους για την εκπλήρωση της αποστολής της, θα πρέπει, πρωτίστως, να μεριμνά για την καλύτερη διαχείριση των πόρων που ήδη διαθέτει.

65. Καθίσταται αναγκαία η εφαρμογή αποτελεσματικών και επίκαιρων μηχανισμών ελέγχου και επανελέγχου, με απώτερο σκοπό την αποτροπή φαινομένων αυθαίρετης χρήσης των κοινοχρήστων χώρων καθώς και την αποφυγή περιπτώσεων υποτροπής, ώστε με αυτόν τον τρόπο να

διασφαλίζεται η ακώλυτη χρήση των κοινόχρηστων χώρων από τους πολίτες, ιδίως δε από τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, η αποτροπή αλλοίωσης του περιβάλλοντος καθώς και ο περιορισμός της πιθανότητας διενέργειας παραβάσεων από τους παραχωρησιούχους.

66. Σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση θα αποτελέσει η λειτουργία των ψηφιακών εργαλείων του «Μητρώου Καταχώρισης Αδειών Χρήσης Κοινοχρήστων Χώρων» και της εφαρμογής «mystreet», που θεσπίστηκαν πρόσφατα. Αναγκαία είναι, ωστόσο, για την υλοποίησή τους η συνεργασία των τοπικών αρχών.

Συστάσεις

Σύσταση πρώτη: Να επικαιροποιήσουν και κωδικοποιήσουν τις κανονιστικές αποφάσεις που καθορίζουν τους κοινόχρηστους χώρους εντός της εδαφικής τους περιφέρειας, οι οποίοι δύνανται να παραχωρηθούν στους ιδιώτες καθώς και τους όρους χρήσης αυτών.

Σύσταση δεύτερη: Να καταρτίσουν και να ενημερώνουν σε διαρκή βάση επικαιροποιημένο μητρώο παραχωρήσεων που θα παρέχει άμεση και αξιόπιστη πληροφόρηση για τις άδειες, τους όρους και τις προϋποθέσεις της παραχώρησης, ιστορικό ελέγχων και παραβάσεων.

Σύσταση τρίτη: Κατά το στάδιο έκδοσης των αδειών να γίνονται αυτοψίες, να τηρούνται οι νόμιμες προθεσμίες κατά την ανανέωση των αδειών και να γίνεται ουσιαστικός έλεγχος των δικαιολογητικών.

Σύσταση τέταρτη: Να προγραμματίζονται και να διενεργούνται κάθε έτος τακτικοί έλεγχοι βάσει κριτηρίων επικινδυνότητας ανάλογα με την περιοχή, τη χρονική περίοδο και την επιχείρηση. Να γίνεται διασταύρωση των επιχειρήσεων που λειτουργούν με τα στοιχεία του επικαιροποιημένου μητρώου. Να επανελέγχονται επιχειρήσεις που έχουν επιδείξει παραβατική συμπεριφορά.

Σύσταση πέμπτη: Μέχρι να τεθεί σε λειτουργία η εφαρμογή «mystreet», να μεριμνήσουν με κάθε πρόσφορο τρόπο για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τους όρους της άδειας των καταστημάτων που αναπτύσσουν τραπεζοκαθίσματα σε κοινόχρηστο χώρο.

Σύσταση έκτη: Προς διευκόλυνση των ελεγκτών να καταρτισθούν ευσύνοπτα εγχειρίδια ελέγχου με τη βασική μεθοδολογία του ελέγχου. Να εξετασθούν τρόποι με τους οποίους οι ελεγκτές κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου θα έχουν άμεση πρόσβαση στα στοιχεία των παραχωρήσεων.

Σύσταση έβδομη: Όταν διαπιστώνονται παραβάσεις να επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στον νόμο χρηματικές κυρώσεις και τα προβλεπόμενα διοικητικά μέτρα προς αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου. Να παρακολουθείται η εφαρμογή των μέτρων. Η βεβαίωση των προστίμων να γίνεται όσο το δυνατόν εγγύτερα χρονικά με τη διαπίστωση της παράβασης. Να επισπεύδονται οι διαδικασίες απομάκρυνσης των αυθαίρετων σταθερών κατασκευών.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου Αττικής ΟΤΑ ΙΙΙ, ΟΤΑ VIII, και τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στις Περιφερειακές Ενότητες Βοιωτίας και Φωκίδας, Θεσπρωτίας, Καβάλας, Καρδίτσας, Κεφαλληνίας, Κέρκυρας, Λέσβου, Μαγνησίας, Μεσσηνίας, Πέλλας, Σερρών, , υπό την εποπτεία της Γενικής Συντονίστριας Γιαννούλας Πράντζιου.

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τη Σύμβουλο Βιργινία Σκεύη, μέλος του Ογδού Τμήματος, υιοθετήθηκε σε σχέδιο κατά την από 13.5.2025 Συνεδρίαση του Ογδού Τμήματος και διαβιβάστηκε στους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθώς και στον Πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ).

Ο Πρόεδρος της Ένωσης Δήμων Ελλάδας διατύπωσε τις παρατηρήσεις του με το 2198/2.6.2025 έγγραφό του (Παράρτημα Ι).

Η τελική έκθεση συζητήθηκε ενώπιον του Ογδού Τμήματος, αποτελούμενου από τους Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Τμήματος, Βιργινία Σκεύη και Κωνσταντίνο Εφεντάκη, Συμβούλους, Ελένη Νικολάου και Ειρήνη Λιάσκα, Παρέδρους, και εγκρίθηκε κατά την από 13.6.2025 Συνεδρίαση του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Κ.Ε.Δ.Ε.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 2198_2025

ΗΜΕΡ.: 02/6/2025

Προς:

Όγδοο Τμήμα

Ελεγκτικού Συνεδρίου

Παρακαλείστε όπως βρείτε επισυναπτόμενα τις παρατηρήσεις της Επιτροπής Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας σχετικά με το Σχέδιο Έκθεσης Ελέγχου με τίτλο: « Ελέγχεται αποτελεσματικά από τους δήμους η κατάληψη κοινόχρηστου χώρου από καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων;» και παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες

Με Εκτίμηση

Λάζαρος Κυρίζογλου

Δήμαρχος Αμπελοκήπων - Μενεμένης

Πρόεδρος Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΟΓΔΟΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:**

*«Ελέγχεται αποτελεσματικά από τους δήμους η κατάληψη
κοινόχρηστου χώρου από καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος
για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων;»*

Αναφορικά με την Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τίτλο: « Ελέγχεται αποτελεσματικά από τους δήμους η κατάληψη κοινόχρηστου χώρου από καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων;», η Επιτροπή Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων της ΚΕΔΕ, έχει να παρατηρήσει τα ακόλουθα:

Η συγκεκριμένη έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποτελεί μία συνεκτική και αναλυτική καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά στην χρήση των κοινόχρηστων χώρων από τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος. Μία κατάσταση, τις διαχρονικές αδυναμίες και προβλήματα της οποίας οι δήμοι έχουν πλήρη επίγνωση. Πολύ περισσότερο, οι Δήμοι της περιφέρειας, όπου συναντάμε τα περισσότερα ζητήματα, σύμφωνα και με την μελέτη, που προσπαθούν να διατηρήσουν μια ισορροπία μεταξύ της ενδυνάμωσης της τοπικής οικονομίας, καθώς η ελληνική περιφέρεια απειλείται με μαρασμό και εγκατάλειψη, και την αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της.

Πιο συγκεκριμένα:

Παράγραφος 16

Σχετικά με την επισκόπηση των κανονιστικών αποφάσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης κατά την οποία διαπιστώθηκαν ελλείψεις και ασάφειες, οφείλεται να τονιστεί ότι πρόκειται για τοπικές κανονιστικές αποφάσεις, που ως τέτοιες υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, άρα διαθέτουν τεκμήριο νομιμότητας. Οι όποιες ελλείψεις ή ασάφειες, οφείλουν να επισημαίνονται και να διορθώνονται από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Παράγραφοι 17-18

Σχετικά με την έλλειψη ενιαίου και συγκροτημένου σχεδιασμού διαχείρισης των κοινόχρηστων χώρων, δεν παραγνωρίζεται ότι αποτελεί μια πραγματικότητα, ωστόσο δεν λαμβάνεται υπόψη η αναπτυξιακή προοπτική των Δήμων, όπως για παράδειγμα των τουριστικών Δήμων, που λόγω της

αυξανόμενης επισκεψιμότητάς τους, εξελίσσονται και αναπτύσσονται συνεχώς, λόγω και της αύξησης του τουρισμού γενικά στην Χώρα μας, μια συνθήκη δυναμική, που μπορεί να οδηγήσει σε αποσπασματική οριοθέτηση των κοινόχρηστων χώρων, το οποίο συνεπάγεται και αποσπασματικό θεσμικό πλαίσιο.

Παράγραφος 23

Σχετικά με την έλλειψη διαλειτουργικότητας μεταξύ των λοιπών εμπλεκόμενων στην ελεγκτική διαδικασία τμημάτων, δηλαδή μεταξύ του τμήματος εσόδων και της δημοτικής αστυνομίας, οφείλουμε να παραθέσουμε το γεγονός ότι η πλειονότητα των περιφερειακών Δήμων δεν διαθέτει δημοτική αστυνομία. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν.5143/24 με τίτλο «Τέλος διαμονής παρεπιδημούντων, καταστημάτων και ιαματικών πηγών», επαναπροσδιορίστηκε το σύνολο των διατάξεων για τα συγκεκριμένα τέλη. Με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών προσδιορίζονται η διαδικασία και ο χρόνος υποβολής της δήλωσης, οι τεχνικές λεπτομέρειες καταβολής των τελών του άρθρου 30 από τους υπόχρεους, αποκλειστικά μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής («ψηφιακής πλατφόρμας») της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), καθώς και η απόδοσή τους μέσω αυτής στους δικαιούχους Δήμους (άρθρο 42 παρ.2 ν.5143/24).

Οι υπόχρεοι σε καταβολή τέλους διαμονής παρεπιδημούντων ή τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων, εφόσον υπόκεινται σε Φ.Π.Α., υποβάλλουν τη δήλωση κατά τον ίδιο χρόνο, που υποβάλλεται η δήλωση Φ.Π.Α., αποκλειστικά βάσει των στοιχείων της δήλωσης ΦΠΑ της περιόδου, και το δηλωθέν ποσό καταβάλλεται μέσα στην προθεσμία απόδοσης του φόρου αυτού [άρθρο 1 παρ.2 ΚΥΑ 16405/26.03.2025 (ΦΕΚ 1491/31.03.2025 τεύχος Β')].

Από την εφαρμογή της ανωτέρω θεσμικής διαδικασίας, υπάρχει πλέον συγκεντρωτικά ανά Δήμο, ποιες επιχειρήσεις καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος λειτουργούν και αντίστοιχα έχουν το δικαίωμα να αιτηθούν άδεια

κατάληψης κοινόχρηστου χώρου, εφόσον το δικαιούνται, και κατ' επέκταση είναι υποκείμενες σε αντίστοιχους ελέγχους.

Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, πλέον καθίσταται ο αποκλειστικός διαχειριστής του τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων, άρα και των υπόχρεων καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, η οποία και οφείλει να παρέχει στους δικαιούχους Δήμους, α) σε μηνιαία βάση, τις εισπράξεις (κεφάλαιο και προσαυξήσεις), αναλυτικά ανά χρέος, β) τους ΑΦΜ που εντάσσονται στις παρατάσεις των δηλώσεων ΦΠΑ σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. [άρθρο 2 παρ.2 ΚΥΑ 16405/26.03.2025 (ΦΕΚ 1491/31.03.2025 τεύχος Β')]. Επίσης, παρέχει web-services στους δικαιούχους Δήμους:

α) για την άντληση στοιχείων κύκλου εργασιών ΦΠΑ,

β) για τη βεβαίωση του τέλους διαμονής παρεπιδημούντων και του τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων,

γ) για την άντληση καταστάσεων επιχειρήσεων που εντάσσονται στους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας (ΚΑΔ), που είναι υποκείμενοι σε τέλος διαμονής παρεπιδημούντων ή τέλος επί των ακαθαρίστων εσόδων. [άρθρο 2 παρ.3 ΚΥΑ 16405/26.03.2025 (ΦΕΚ 1491/31.03.2025 τεύχος Β')].

Οι ανωτέρω διαδικασίες, που ακολουθεί πλέον η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, μπορεί αντίστοιχα να κοινοποιείται στις αρμόδιες Αστυνομικές Αρχές ως αποδέκτες προς ενέργεια ελέγχων, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη άδειας κατάληψης κοινόχρηστου χώρου.

Στην περίπτωση των Δήμων, που διαθέτουν δημοτική αστυνομία και ωστόσο, παρατηρείται έλλειψη διαλειτουργικότητας, πρέπει να τονιστεί ότι για να επιτευχθεί η διαλειτουργικότητα, αναγκαία και ικανή συνθήκη είναι η άρτια ψηφιοποίηση των Δήμων με την εξασφάλιση πόρων για την τεχνολογική αναβάθμισή τους τόσο σε hardware όσο και σε software. Εκτός των μεγάλων μητροπολιτικών Δήμων της Χώρας, η τεχνολογική επάρκεια πολλών περιφερειακών Δήμων, φτάνει έως την ύπαρξη και χειρισμό excel. Πάγια διεκδίκηση της ΚΕΔΕ, εκφράζοντας αίτημα της πλειονότητας των Δήμων της χώρας, είναι η εξασφάλιση πόρων για την τεχνολογική τους αναβάθμιση, καθώς και οι ίδιοι οι Δήμοι αναγνωρίζουν τις δυσλειτουργίες που προκαλούνται αλλά

και τα ζωογόνα για τους Δήμους έσοδα που χάνονται ,όπως αναφέρει η μελέτη στην παράγραφο 54.

Παράγραφοι 21-25, 30, 36-37, 58

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 38, για τα ανωτέρω ζητήματα η έλλειψη προσωπικού δεν αποτελεί πειστική δικαιολογία. Αποτελεί όμως μια πραγματικότητα εδώ και αρκετά χρόνια, η οποία πλέον συνεπάγεται και το «γήρας» του ελλιπούς προσωπικού. Η λειτουργία των Δήμων με ελλιπές προσωπικό, αναπόφευκτα επιφορτισμένο με πολλές αρμοδιότητες και μη εξοικειωμένο με τις νέες τεχνολογίες, έχει ως άμεση απόρροια καθυστερήσεις και λάθη στην έκδοση των αδειών, την μη επικαιροποίηση του μητρώου, όπου υπάρχει, την διενέργεια επανελέγχων σε περιπτώσεις καταστημάτων, που έχουν υποπέσει σε παραβάσεις. Σχετικά με την πλημμελή διενέργεια επανελέγχων, εκθέσεων και αυτοψιών των Τεχνικών Υπηρεσιών των Δήμων, θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι οι Τεχνικές Υπηρεσίες των Δήμων, και κυρίως στους περιφερειακούς, μικρούς και μεσαίους Δήμους, στελεχώνονται με μηχανικούς που δεν είναι ούτε οι μισοί από όσους προβλέπονται στους ΟΕΥ τους. Και όταν μιλάμε για Τεχνικές Υπηρεσίες δεν αναφερόμαστε μόνο στις υπηρεσίες που μελετούν και επιβλέπουν έργα αλλά και στις Υπηρεσίες Ύδρευσης, Δόμησης, Πληροφορικής, Πολιτικής Προστασίας (που τελευταία σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία θα πρέπει να είναι αυτοτελείς κάτω από τον Δήμαρχο) αλλά και στις υπηρεσίες Προγραμματισμού, καθώς και στις Υπηρεσίες Καθαριότητας, που η παρουσία μηχανικών είναι επιβεβλημένη.

Παράγραφος 46

Η εφαρμογή «mystreet», που ακολουθεί την λογική της πλατφόρμας «mycoast», θεωρούμε ότι κινείται προς την θετική κατεύθυνση. Όμως, δεν μπορούμε να στηριζόμαστε μόνο στη συμμετοχικότητα των πολιτών. Οι συγκεκριμένες και άλλες τυχόν πλατφόρμες, πρέπει να αποτελούν ένα

συμπληρωματικό όπλο στην φαρέτρα των Δήμων και όχι το μοναδικό. Η ΚΕΔΕ, που βρίσκεται σε διαρκή διάλογο με όλους τους Δήμους της Χώρας ως ο πιο κοντινός φορέας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και γίνεται αποδέκτης όλων των προβλημάτων τους, μεταφέρει στο Κεντρικό Κράτος τις πάγιες θέσεις τους, που δεν είναι η αποποίηση αρμοδιοτήτων αλλά η συμβάδισή τους με την εξέλιξη, μέσω πόρων και νέο προσωπικό εξοικειωμένο με τη σύγχρονη τεχνολογία, τη σύγχρονη πραγματικότητα.